

Jornada tècnica d'arts visuals:

Documents que fan coses. Las investigació artística com a acció cultural

Data:

3 de desembre de 2012

Destinataris:

Tècnics de cultura municipals, especialment els responsables de programes d'arts visuals, i altres professionals del sector.

Organització:

Àrea de Coneixement i Noves Tecnologies de la Diputació de Barcelona en col·laboració amb la Fundació Antoni Tàpies, dins el marc del projecte conjunt Laboratori de Tècnics Municipals d'Arts Visuals.

Lloc:

CERC. Plató

Hores lectives:

7,5 h

Inscripció:

Fins al 26 de novembre de 2012

Gratuïta

Places limitades

<http://www.diba.cat/cjs/jornada.asp?id=1940>

Etiqueta per a Twitter:

#labAVdiba

Presentació:

La investigació és un aspecte clau per al desenvolupament de **projectes artístics**, perquè permet una millora qualitativa dels processos de mediació i gestió, i també un eixamplament dels espais d'experimentació artística i producció cultural.

Actualment es plantegen nous reptes pel que fa la investigació de les pràctiques artístiques quan l'entendem com una part dels processos creatius i de mediació cultural. La investigació possibilita, d'una banda, que tinguin lloc processos col·lectius i transdisciplinaris, amb la participació d'una multiplicitat d'actors i àmbits culturals. I, de l'altra, la investigació també planteja reptes pel que fa a la seva pròpia articulació amb la praxi, sobretot en el sentit que es pot concebre com un actor més pel desenvolupament de l'acció cultural.

L'objectiu de la jornada és plantejar i debatre a l'entorn de diferents processos i projectes d'investigació, que tenen diferents usos en l'àmbit local i les institucions culturals, i que mantenen diferents relacions amb la pràctica de l'art.

El títol de la jornada es remet al llibre de Johh L. Austin *How to Do Things with Words (Com fer coses amb paraules, 1962)*, on el filòsof planteja la indivisibilitat entre llenguatge i acció i, en conseqüència, concep l'acte de la parla com a performatiu –no merament descriptiu– i constructor de realitat. Amb “Documents que fan coses” volem posar l'accent en la correspondència que té igualment la investigació amb l'acció, i també es vol assenyalar la simbiosi que es requereix entre investigació i pràctica artística per tal d'innovar en la producció de coneixement.

Esperem que conèixer aquests processos, usos i possibilitats de la investigació en la pràctica artística contribueixi a la formació, la professionalització i la pràctica laboral dels **responsables municipals d'arts visuals**.

Programa:

9.00 – 9:15 h

Presentació de la jornada, a càrrec de la **Fundació Antoni Tàpies** i de l'Àrea de Coneixement i Noves Tecnologies de la **Diputació de Barcelona**.

9:15 – 9:45 h

Documents que fan coses, a càrrec d'**Oriol Fontdevila**, comissari i crític d'art.

9:45 – 10:30 h

Arts combinatòries. Un espai per a la investigació des de la visibilitat de processos de producció, a càrrec de **Laurence Rassel**, directora de la Fundació Antoni Tàpies, i **Linda Valdés**, responsable de la pàgina web i del material audiovisual de la Fundació Antoni Tàpies. El projecte Arts combinatòries és una plataforma que obre l'arxiu històric de la Fundació Antoni Tàpies, habilitant-lo com a espai de treball. Aquest arxiu conté documents de producció, fotos, esquemes tècnics, formularis, catàlegs, articles de premsa, etc., que reflecteixen el context de treball de la institució. La voluntat és compartir eines, pràctiques, així com transparentar el procés diari de la Fundació. La difusió dels documents es proposa com a recurs educatiu i s'ha convertit en material d'investigació per a diferents grups, tal com passa amb el projecte Prototips en codi obert. Algunes de les reflexions que es plantejaran amb la ponència són: quins tipus d'investigacions es poden generar a partir d'aquest arxiu? Com es transforma l'espai de l'arxiu en espai de treball?

10.30-11.15h.

Noves formes de producció artística, noves formes de gestió. El paper de la recerca en la reconfiguració del treball cultural en la contemporaneïtat, a càrrec d'**Aida Sánchez de Serdio**, professora de Pedagogies Culturals a la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona

Aquesta presentació té com a objectiu argumentar la incorporació d'actituds, recursos i procediments propis de la recerca a la gestió cultural, en un moment en què les formes de producció artística estan experimentant també una important transformació. Amb aquesta finalitat

es presentaran alguns dels enfocaments i metodologies fonamentals a l'hora de treballar sobre projectes artístics i col·laboratius des d'una perspectiva de recerca (ja sigui etnogràfica o documental). Això es farà a partir d'exemples específics que mostrin la diversitat de relacions i agents implicats, així com les condicions perquè la recerca pugui contribuir a la sostenibilitat i la qualitat organitzativa tant dels projectes com de la gestió cultural mateixa.

11:15h – 11:45 h

Pausa

11:45 – 12:30 h

Desván abierto, a càrrec d'**Ingrid Blanco**, gestora cultural i comissària, i **Antonio Gagliano**, artista i comissari.

Desván abierto s'emmarca en les activitats que cada any programen els jurats del Premi Miquel Casablanques del Centre Cívic Sant Andreu (Barcelona). La proposta consisteix a desempolsar i activar d'alguna manera l'arxiu d'obres i documents que el centre ha anat consolidant en els últims trenta anys de trajectòria i que fins al moment no ha vist pràcticament la llum. La dinàmica col·lectiva ha desencadenat una sèrie d'interrogants encara oberts: com gestionar un arxiu híbrid a mig camí entre la vida del barri i el món internacional de l'art? Com es relacionen amb el passat les estructures institucionals orientades a la prospecció d'allò que és jove i d'allò que és nou? A qui correspon conservar aquest patrimoni?

12:30 – 13:15 h

Soy cámara, a càrrec d'**Andrés Hispano**, realitzador audiovisual, comissari, pintor i articulista.

Soy cámara és un programa realitzat des del CCCB per a TVE. Andrés Hispano i Félix Pérez-Hita han dirigit nou d'aquests programes, aproximadament la meitat del total. En els seus programes es parteix d'algun tema vinculat a l'agenda del CCCB, exposició, conferència o activitat, per desenvolupar-la en forma d'assaig audiovisual on s'alternen entrevistes, material d'arxiu de la casa i extern de tota mena. No hi ha veu en off ni presentador, tampoc fil conductor ni tesi que no trobi, al llarg del programa, la seva contraposició. El tret més característic del programa és precisament aquest: construir un diàleg, provocar una reflexió, a partir de material vell i contemporani, pròxim i llunyà, produït per nosaltres, aliè, trobat o encarregat.

13:15 – 14:00 h

Taula rodona i debat, conduïts per **Oriol Fontdevila**, comissari i crític d'art.

14 – 16 h

Pausa

16:00 – 16:45 h

Des del context, de tornada a l'estudi, a càrrec d'**Octavi Rofes**, antropòleg, professor d'Art, Disseny i Societat i Disseny d'Elements d'Identitat del Grau de Disseny Eina.

Les pràctiques artístiques anomenades *contextuals* (o post-studio) requereixen els instruments d'observació de la realitat social en la qual el projecte artístic es vol inserir. Aquests instruments sovint comporten formes de recerca sistemàtica i de producció de coneixement a partir de relacions intersubjectives similars a les que trobem a la investigació acadèmica. La confrontació

entre els objectius, les condicions de treball i els protocols de validació permet definir l'abast, la incidència i la idoneïtat d'aquest estadi de recerca dins el desenvolupament de projectes artístics. Quin ha de ser, doncs, el nou "estudi d'artista" que permeti redefinir "el context" des de la qüestió de les demarcacions i les connexions, els emplaçaments i desplaçaments, de la producció cultural de localitat?

16.45-17.30 h

Oficina d'objectes perduts, a càrrec de **Francesc Abad**, artista.

Amb el projecte *El Camp de la Bota* es va procedir, entre els anys 2004 i 2007, a la confecció d'un arxiu per a la recuperació d'un episodi històric pràcticament esborrat de la memòria col·lectiva, amb la col·laboració d'una quantitat important d'agents per a la realització dels processos d'investigació i amb l'obtenció d'una especial incidència en el territori català.

Com fer una imatge, el treball amb estrats, amb fragments, el palimpsest de realitats amb un recull de connexions de cites, d'imatges fixes, d'imatges en moviment, de sons, d'apropiacions, de transtextualitats, que conformen una reunió, un *Einfall* com diria Aby Warburg. La recuperació de vivències i el treball amb els conceptes que han formulat Hanna Arendt, Theodor W. Adorno, Ernst Bloch, Walter Benjamin, no es poden desvincular en aquest cas de la reflexió sobre allò que és propi, els projectes artístics elaborats al llarg de tota una vida, i l'experiència en el món de la fàbrica, amb el treball tèxtil, i la imatge final que se n'obté: el teixit.

17.30-18.15 h

Recerques que fan xarxa, a càrrec de **Cristian Año Frohlich**, membre de la plataforma **Sinapsis**.

La mediació és un element ineludible per a l'arrelament d'un projecte o equipament en un territori i la imbricació amb el seu teixit social. Per això, la mediació comporta el desplegament de processos per al reconeixement de les especificitats i les diferències dels agents que en cada cas entren en col·laboració. Posar en marxa situacions d'investigació i coneixement recíproc, ja sigui per mitjà de laboratoris, derives, processos creatius o indagacions directes, pot servir per crear les afinitats necessàries entre els participants i identificar les oportunitats que s'amaguen darrera l'heterogeneïtat del agents i institucions que coincideixen en aquests processos.

18:15-19:00 h

Taula rodona i debat, conduïts per **Oriol Fontdevila**, comissari i crític d'art.

Ponents:

Francesc Abad és artista autodidacta. Va treballar des de jove en el sector tèxtil. Una estada l'any 1971 a Nova York va suposar el seu inici en l'art conceptual. Va ser membre del Grup de Treball, vinculat a les problemàtiques del franquisme tardà. La seva trajectòria es fonamenta en una voluntat utòpica de transformació de la realitat mitjançant l'art. Ha exposat a Espanya i a l'estranger. Els seus treballs han girat entorn de la preocupació per la fragilitat de la memòria (individual i col·lectiva), per la seva recuperació, i per evidenciar com es reconstrueix i es manipula la història des de cada present.

Cristian Año Frohlich forma part del projecte/plataforma **Sinapsis**. Actualment Sinapsis participa en la gestió del Centre d'Art de Tarragona, centre especialitzat en pràctiques artístiques i mediació

cultural, conjuntament amb Cèlia del Diego i Jordi Ribas (2011-2013). Des del CA Tarragona proposa i coordina el LABmediació (2011-2012). Altres projectes són: Baumannlab. Laboratori de Creació Jove; Disseny, conjuntament amb Laura Fusté, Ajuntament de Terrassa (2010-2012); Aula a la Deriva, conjuntament amb Oriol Fontdevila, La Fundició, Javier Rodrigo i Sitesize (2011-2012), i Punt de partida, un procés de recerca per reflexionar entorn de la programació d'arts visuals de Terrassa, Ajuntament de Terrassa (2008). Entre el 2005 i el 2011 impulsa i produeix "Trans_Art_Laboratori. Plataforma d'art en context. Recerca, mediació i producció col·laborativa" que desenvolupa processos de llarg recorregut i inclouen recerca, producció artística i la difusió per mitjà de formats expositius i de publicació. Les línies de treball han estat Context educatiu (2009-2011), Context sanitari (2008-2009) i Context socio-cultural a l'Illa Fort Pienc.

Ingrid Blanco és llicenciada en Història d'Art per la Universitat de l'Havana i màster pel Programa d'Estudis Independents (PEI) del MACBA. Va treballar com a coordinadora i productora de diverses edicions del programa de residències Batiscafo, l'Havana, i va organitzar la trobada de Teoria i Crítica de la 7a Biennal de l'Havana. Ha treballat com a curadora assistent en el Baltic Centre for Contemporary Art a Gateshead, Gran Bretanya, i en la 3a Biennal de Berlín sota la direcció d'Ute Meta Bauer. Al llarg de 2011 va ser la comissària del cicle "La lliçó excèntrica" de l'EspaiDos de la Sala Muncunill de Terrassa. Actualment treballa com a assessora de Tasneem Gallery (Barcelona).

Oriol Fontdevila és comissari i crític d'art. Forma part de l'equip gestor de la Sala d'Art Jove de la Generalitat de Catalunya, projecte pel qual li ha estat atorgat el Premi Ciutat de Barcelona a les Arts Visuals (2011) i el Premi de l'Associació Catalana de Crítics d'Art (2009). Actualment desenvolupa els projectes Prototips en codi obert, a la Fundació Antoni Tàpies, i "De com convertir un museu en arena", al Museu Joan Abelló. És coordinador del programa d'estudis 2012-2013 d'A*DESK Institut Independent de Crítica i Art Contemporani. Col·labora en diferents publicacions i programes de màster universitaris.

Antonio Gagliano és llicenciat en Belles arts per la Universitat Nacional de Còrdova i màster pel Programa d'Estudis Independents (PEI) del MACBA. Ha col·laborat, dibuixant o escrivint, amb publicacions com *KulturSpiegel*, *Beaux Arts*, *Monopol Arts Magazin*, *Paessagio*, suplement *Cultura/s* de *La Vanguardia* o el llibre *Pornotopía* de Beatriz Preciado. Ha participat en projectes com *Perillositat social* (MACBA), Prototips en codi obert (Fundació Antoni Tàpies), "Arxiu FX: La ciutat buida" (Fundació Antoni Tàpies), "Això no és una exposició, tampoc" (Fabra i Coats) i en el marc de programes i espais com: *Colateral* de la 11a Biennal de l'Havana, *Nuevo Video Argentino* (Galeria 713), *REF 08001* (Galeria Nogueras & Blanchard), Sant Andreu Contemporani, Can Xalant, Can Felipa, l'Aparador del Museu Abelló i la Sala d'Art Jove de la Generalitat de Catalunya. Ha cocomissariat "La lliçó excèntrica", cicle anual d'exposicions a l'EspaiDos de Terrassa.

Andrés Hispano és realitzador audiovisual, comissari expositiu, pintor i articulista. Ha cocomissariat les exposicions "La Ciutat dels cineastes" (juntament amb Jordi Balló. CCCB, 2001), "El Rei de la casa" (amb Marc Roig, Palau de la Virreina, 2007) i "That's not Entertainment" (amb Antoni Pinent, CCCB, 2007), "La Pantalla global" (amb Gilles Lipovetsky i Jean Seroy, CCCB, 2011). Programador d'*XCèntric* (CCCB), del qual va ser membre fundador. Actualment dirigeix *Soy Cámara* per al canal Cultural.es de TVE (amb Félix Pérez-Hita). Abans va dirigir les nits temàtiques de BTV (1997-2000), el programa *Boing Boing Buddha* (creat amb Manuel Huerga. BTV, 2000-2003) i *Baixa Fidelitat* (amb Félix Pérez-Hita. XTVL, 2005). Col·labora

habitualment en el suplement *Cultura/s* de *La Vanguardia*, del qual és membre del comitè assessor. Va dirigir el taller *El Relat de l'art* per a la QUAM 09 (Vic-Montesquiu, 2009).

Laurence Rassel és directora de la Fundació Antoni Tàpies. Ha estat membre de l'equip de Constant. Amb base a Brussel·les, Constant desenvolupa, entre d'altres, un treball d'investigació a l'entorn del pensament i les pràctiques artístiques feministes, així com també una tasca d'anàlisi crítica sobre la propietat intel·lectual en l'àmbit de les noves tecnologies. Entre 2001 i 2006, ha estat coordinadora de projectes d'ADA, una xarxa de centres belgues de formació per a dones que promou el coneixement de les noves tecnologies com a eina d'integració.

Octavi Rofes és antropòleg, professor d'Art, Disseny i Societat, i Disseny d'Elements d'Identitat del grau de Disseny d'Eina. Ha realitzat recerca etnogràfica en la producció cultural de localitat i darrerament s'interessa per l'anàlisi de processos creatius en xarxes de relacions interpersonals.

Aida Sánchez de Serdio Martín és professora a la secció de Pedagogies Culturals de la Facultat de Belles Arts de Barcelona, on també coordina el màster Arts visuals i educació: un enfocament construccionista. Les seves línies de treball i recerca se centren en les pràctiques artístiques i educatives col·laboratives i en les polítiques culturals.

Linda Valdés és responsable des de l'any 2008 de la pàgina web i del material audiovisual de la Fundació Antoni Tàpies. Ha integrat l'equip del projecte Arts combinatòries i de la xarxa de treball Prototips en codi obert de la Fundació Antoni Tàpies. Actualment és part d'Equipo re, una plataforma d'investigació i acció transterritorial i col·laborativa construïda a l'entorn de l'interès dels seus participants per l'articulació de l'espai de l'art amb l'acció crítica.